

**«ԻՆՏԵՐԱԿՏԻՎ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄ»
ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ**

**ՀԵՐԹԱԿԱՆ ԱՏԵՍՏԱՎՈՐՄԱՆ ԵՆԹԱԿԱ
ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐԻ ՎԵՐԱՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑ 2022**

ՀԵՏԱԶՈՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔ

ԹԵՄԱ՝	Հաղորդակցական ուսուցման մեթոդի կիրառումը՝
ԱՌԱՐԿԱ՝	անգլերենի դասավանդման ընթացքում
ՀԵՂԻՆԱԿ՝	անգլերեն
ՄԱՐԶ՝	Տոնոյան Արմինե
ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹՅՈՒՆ՝	Շիրակ «Բյուրակնի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ

Ներածություն	3
§ 1. Հաղորդակցական ուսուցման մեթոդ	4
1) Հիմնական հասկացություններ	5
2) Հաղորդակցական ուսուցման սկզբունքներ	6
3) Հաղորդակցման մոտեցման բնութագրիչները	7
4) Հաղորդակցական մեթոդի էությունը	7
5) Հաղորդակցման մեթոդաբանական սկզբունքները	11
6) Հաղորդակցական մեթոդի հայեցակարգային դրույթներն՝ ըստ Ե. Ի. Պասովի .	12
§ 2. Դպրոցում օտար լեզու սովորելու նպատակակետերը	13
§ 3. Այլընտրանքային մեթոդներ	14
§ 4. Հաղորդակցական մոտեցում	14
1) Հաղորդակցման մոտեցման նպատակը	14
2) Հաղորդակցության տեխնիկայի թերությունները	15
3) Հաղորդակցական-պրագմատիկ մեթոդ	15
Վարժություններ... ..	16
Եզրակացություն եւ առաջարկություններ	18
Օգտագործված գրականության ցանկ	19

ՆԵՐԱԾՈՒԹՅՈՒՆ

Նոր տեխնոլոգիական կարգի ձեռավորման եւ միջազգային հարաբերությունների զարգացման մեր օրերում օտար լեզուների ուսումնասիրությունը դառնում է կրթության եւ, ընդհանրապես, կյանքի անբաժանելի մասը՝ գործնականում առաջատար, գերիշխող ուսուցման գաղափարի իրականացումը՝ որոշակի ռազմավարության տեսքով եւ ուսուցման հաղորդակցական մեթոդի օգնությամբ:

Հետազոտության նպատակը անգլերենի դասավանդման համար օգտագործվող հաղորդակցական մոտեցման առավելություններն ու թերությունները սահմանելն է:

Այս մեթոդի առաջատար ուղղությունը հաղորդակցությունն է, որը, լինելով ուսուցման գործընթացի շարժիչ ուժ, մեծապես կարեւորվում է օտար լեզվի դասավանդման ընթացքում, քանի որ զգալիորեն նպաստում է սովորողների ոչ միայն քերականական գիտելիքների յուրացմանն ու թարգմանչական հմտությունների զարգացմանը, այլեւ խորապես օժանդակում է նրանց բանավոր խոսքի հմտությունների ու կարողությունների, ընդհանուր լեզվամտածողության զարգացմանը:

Սովորողներն իրենց լեզվական կարողություններն ու հմտությունները կիրառում են իրական օտարալեզու հաղորդակցության իրավիճակներում: Նման հնարավորությունների շնորհիվ նրանք կարող են ազատորեն արտահայտել իրենց մտքերը օտար լեզվով՝ օգտագործելով դասարանում ավելի վաղ ձեռք բերված համապատասխան գիտելիքներն ու հմտությունները: Եվ, ինչպես նշում է Վոնգը, մանկավարժները հասկացան, որպեսզի բարձրացվի իրենց բոլորի շահադրման (մոտիվացիայի) աստիճանը, հրատապ անհաժեշտ է շատ արդյունավետ մեթոդ¹, որն էլ հենց հաղորդակցական մոտեցումն էր:

Օտար լեզվի դասավանդման առաջնային փուլում հատկանշական է իմացական ու ճանաչողական մոտեցման վրա հիմնված, այնուհետեւ սոցիալական ճանաչողական միջոցի վերափոխվող, որ է ամենօրյա շփման միջոցով լեզվի հեշտ ուսուցումը:

Հաղորդակցական մեթոդը սովորաբար բնութագրվում է որպես ուսուցման նկատմամբ գոյություն ունեցող մոտեցում, քան դասավանդման մեթոդ, որը դասարանում գործադրվող հստակ սահմանված մեթոդների ամբողջություն է՝ որոշակի ընդհանուր սկզբունքների շարք, որտեղ առանձնանում են Դեյվիդ Նյունանի, հոգուտ սովորողների կարիքների ու ցանկությունների առաջարկած, հաղորդակցական մոտեցման ուսումնասիրման առանձնահատկությունները² լեզվի

նաեւ արտալսարանային գործածությունն ունենալու հանգամանքով պայմանավորված:

1. Whong, Language Teaching: Linguistic Theory in Practice. Edinburgh University Press, 2011, շջ 129–134:
2. Nunan, Language teaching methodology. London: Prentice Hall International, 1991:

§ 1. ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՄԵԹՈԴ

Հաղորդակցման մեթոդը դասավանդման համակցված մեթոդներից է, որի առավելությունը կրթական գործընթացում լեզվի ուսումնասիրությունը մշակույթի, իսկ մշակույթը լեզվի միջոցով համատեղելն է: Սա հասնում է օտարալեզու կրթության գաղափարին՝ որպես օտարալեզու մշակույթի փոխանցման գործընթաց: Ժամանակակից մեթոդաբանության մեջ այս թեզը հետագայում մշակվեց դասավանդման լեզվամշակութային ուղղության շրջանակներում՝ հիմնվելով սովորողների միջմշակութային իրավասության բովանդակության հիմնավորման վրա:

Ինչ վերաբերում է լեզվի ուսուցմանը, ապա ամենակարեւորը մշակույթի ըմբռնումն է՝ որպես արդյունաբերական, էական եւ հոգեւոր կյանքում մարդկային հասարակության գործունեության արդյունքների ամբողջություն:

Հաղորդակցության գործընթացում լեզուն եւ մշակույթը սերտորեն կապված են:

Ի վերջո, լեզուն մշակութային արժեքների պահապանն է, որը տպագրվում է լեզվական միավորներում, բանավոր ու գրավոր տեքստերում: Որպես մշակույթի կրող՝ լեզուն միաժամանակ մշակութային արժեքները սերնդից սերունդ փոխանցող է: Տիրապետելով մայրենի լեզվին՝ երեխան իր հետ սովորում է այս լեզվով խոսող նախորդ սերունդների ընդհանրացված մշակութային փորձը: Օտար լեզվի հետ ծանոթությունը թույլ է տալիս տիրապետել ոչ միայն նոր լեզվական ծածկագրին, այլև դրա կրողներին բնորոշ ապրելակերպին, սովորույթներին եւ մշակութային նվաճումներին:

Լեզուն գոյություն չունի մշակույթից դուրս եւ, լինելով մարդկային գործունեության տեսակներից մեկը, մշակույթի անբաժանելի մասն է: Վերոնշյալը թույլ է տալիս եզրակացնել, որ մշակույթը սովորելու առարկաներից մեկն է (լեզվի, խոսքի, խոսքի գործունեության հետ մեկտեղ):

Ուսումնասիրված լեզվի երկրի մշակույթին ծանոթանալու արդյունքում սովորողները ձեռք են բերում գիտելիքներ, հմտություններ և կարողություններ, որոնք հնարավորություն են տալիս միջմշակութային հաղորդակցության, այսինքն. տարբեր ազգային մշակույթներին պատկանող հաղորդակցության մասնակիցների փոխըմբռնման ունակություն:

Հաղորդակցական ուսուցման մեթոդ

Հաղորդակցական մոտեցումը օտար լեզվի դասավանդման արդյունավետ մեթոդ է, որն առաջին անգամ ի հայտ է եկել 1970-ականի վերջերին և 1980-ականների սկզբներին՝ Եվրոպայում ու ԱՄՆ-ում, և այժմ էլ, արագորեն, իր տեղն է ամրապնդում ուսուցման ասպարեզում: Մեթոդն իր անունն ստացել է Պասովի առաջարկից, որը մի շարք հրապարակումներում հիմնավորել է մեթոդի հայեցակարգը: Այն հիմնված է հաղորդակցական լեզվաբանության գաղափարների, գործունեության հոգեբանական տեսության և մշակույթների երկխոսության մեջ անհատականության զարգացման հայեցակարգի վրա: Լայնորեն օգտագործվում է անզլերենի, որպես երկրորդ լեզվի դասավանդման ժամանակ: Այս մեթոդի մոտեցման շրջանակում դասավանդման պարտադիր պայման է համարվում հաղորդակցվելու ունակությունների ձեւավորումը և զարգացումը, այսինքն՝ սովորողների բանավոր հաղորդակցվելու պատրաստվածությունը և կարողությունները:

Լեզվի դասավանդման հաղորդակցական մոտեցումը (communicative approach)

կամ մեթոդը մի միջոց է, որով, հատկապես, ընդգծվում է ուսուցման եւ՝ որպես միջոցի, եւ՝ որպես վերջնական նպատակի կարեւորությունը:

Օտար լեզուների հաղորդակցությանը տիրապետելը, նույնիսկ սահմանափակ սահմաններում, բազմաշերտ, բազմաչափ գործընթաց է, իսկ հաղորդակցման իրավասությունը, որը ծառայում է որպես ուսուցման ցանկալի արդյունք, բարդ, բազմաբաղադրիչ երեւոյթ է:

Ժամանակակից դասը պետք է համապատասխանի պետության պահանջներին, ապահովի երեխայի, բարձր տեխնոլոգիաների մրցունակ աշխարհում դրսեւորվելու, կենսունակությունը: Դասը պետք է ձեւավորի անկախ ու քննադատական մտածողության, ստեղծագործական մտածողության հմտություններ, ինչպես նաեւ տեղեկույթը տնօրինելու, թիմում սովորելու և աշխատելու ունակություն:

Արդիական դասը պետք է համապատասխանի ժամանակակից կրթության որակական հատկանիշներին:

1) ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՀԱՍԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ՄՈՏԵՑՈՒՄ բառի լայն իմաստով խոսելիս դիտարկում ենք այս հասկացության երեք բաղադրիչ. **Լեզվական**, թե ինչպես ենք ընտրում լեզվի գործիքները՝ սովորելու համար, **դիդակտիկ**. ինչ տեխնիկա ու տեխնոլոգիաներ ենք կիրառում, ինչպես ենք կազմակերպում ուսումնական նյութի մշակումը, **դասավանդման հոգեբանալեզու հիմունքներ**. Որո՞նք են աշակերտների և ուսուցիչների դերերը, ինչպիսի՞ն են նրանց հարաբերությունները, ինչպե՞ս են հաշվի առնվում սովորողների կողմից լեզվական նյութի ընկալման առանձնահատկությունները.

○ կառուցվածքային. հաշվի է առնվում միայն լեզվաբանական բաղադրիչը, այսին-քրն՝ քերականական կառուցվածքների որոշակի հաջորդականության ուսումնասիրությունն առաջնահերթություն է.

○ անհատական. հաշվի է առնվում միայն հոգեբանական լեզվաբանական բաղադրիչը, այսինքն՝ յուրաքանչյուր ուսանողի անհատական հետաքրքրությունները, կարիքները, կարողությունները, բնութագրերը կարևոր են այս մոտեցման համար:

ՄԵԹՈԴ. միասնական, տրամաբանական եւ խիստ մշակված համակարգ:

Ուսուցման **ընդհանրացված մոդել**՝ հիմնված ուղղություններից մեկի վրա եւ, այս ուղղությանը բնորոշ, հատուկ մոտեցումների վրա: Հատկանշական է որոշակի կրթական նյութի օգտագործումը, ուսուցչի եւ աշակերտների միջեւ փոխգործակցության տեխնիկայի եւ մեթոդների փաթեթը:

ՄԿԶԲՈՒՆՔ. ուսուցման գործընթացի բնույթը որոշող հիմնական դրույթներ, որոնք ձեւակերպվում են ընտրված ուղղության եւ այս ուղղությանը համապատասխան մոտեցումների հիման վրա: Կարող են դասակարգվել լեզվաբանական ճանաչողական, զգացմունքային եւ հոգեբանական:

Դիդակտիկ. ճշմարիտ սկզբունքներն են՝ բոլոր առարկաներն, առանց բացառության:

Մեկ սկզբունքով կիրառելի սկզբունքները կոչում ենք մեթոդական: Օրինակ՝ օտար լեզու դասավանդելիս դրանք են. բանավոր առաջխաղացման, մայրենի լեզուն հաշվի առնելու, հաղորդակցական կամ փոխգործակցության սկզբունքը եւ այլն:

2) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՈՒՍՈՒՑՄԱՆ ՄԿՁԲՈՒՆՔՆԵՐ

Որպես օտար լեզվի հաղորդակցական ուսուցման հիմնական սկզբունքներ առանձնանում են.

1. Օտար լեզվի ուսուցման ակտիվ բնույթը:

Սա հավասարակշռության սկզբունքն է, երբ, ասենք, դասարանում իրական հաղորդակցության պայմանները մոդելավորվում են դերախաղերով եւ նախագծային գործողություններով՝ ակամա անգիր հիշելու մեխանիզմների առավելագույն օգտագործմամբ: Աշխատանքի տարբեր ձևեր (անհատական, զույգ, խմբային, կոլեկտիվ) դիտվում են որպես օտար լեզվով իրական հաղորդակցության պայմանների նախապատրաստում:

2. Հաղորդակցությունն էւ ճանաչողական կողմնորոշում

Ուսուցումն ապահովում է լեզվի հիմնական գործառույթի՝ հաղորդակցության միջոց լինելը: Այս պայմաններում ձեւավորվում է հաղորդակցման իրավիճակում նավարկելու, խոսքը համարժեք ընկալելու, ճիշտ կառուցելու, իրավիճակից կախված՝ նաեւ այն վերահսկելու եւ ուղղելու կարողությունը: Տեքստի հիման վրա լեզու սովորելը մեծացնում է լեզուն սովորելու մոտիվացիան, բարձրացնում է յուրացման եւ սովորողների կողմից սեփական տեքստերի ստեղծման նկատմամբ հետաքրքրությունը:

3. Ուսուցիչների որակավորումը եւ նրանց մանկավարժական գրագիտությունը:

Այս կարեւոր սկզբունքը նշանակում է, որ օտար լեզվի ուսուցիչը պետք է ունենա համապատասխան հոգեբանական եւ մանկավարժական հմտություններ՝ դասին «Ուսուցիչ-աշակերտ» հարաբերությունների ոճ ստեղծելու, վերահսկման եւ գնահատման համակարգով ստացված կրթական արդյունքներն օգտագործելու, վերարտադրողական, խաղային, նախագծային, կոլեկտիվ, տեղեկատվական եւ այլ մեթոդների կազմաձեւումն օգտագործելով համապատասխան դաս նախագծելու, սովորողներին ընտրություններ ապահովելու, հարմարավետ կրթական միջավայր ստեղծելու:

3) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՄՈՏԵՑՄԱՆ ԲՆՈՒԹԱԳՐԻՉՆԵՐԸ

Հաղորդակցման մոտեցումը բնութագրվում է նրանով, որ

- ✓ լեզվի ուսուցումը հաղորդակցվել սովորելն է,
- ✓ իմաստը (ոչ ձևեր) ամենակարեւորն է,
- ✓ լեզուն ստեղծվում է անհատական փորձարկումներով ու սխալներով:
- ✓ Հաղորդակցման իրավասությունը ցանկալի նպատակն է (լեզվական համակարգը արդյունավետ է պատշաճ օգտագործելու ունակություն):
- ✓ Ուսուցիչները օգնում են աշակերտներին այնպես, որ նրանց դրդեն աշխատել լեզվի հետ:
- ✓ Լեզուն դասավանդվում է համատեքստում:
- ✓ Շփվելու փորձերը խրախուսվում են հենց սկզբից:

4) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴԻ ԷՈՒԹՅՈՒՆԸ

Օտար լեզուների հաղորդակցական ուսուցումը կիրառական բնույթ ունի, քանի որ բանավոր հաղորդակցությունն իրականացվում է «խոսքի կիրառման» միջոցով, որն, իր հերթին, ծառայում է մարդկանց արտադրողական գործունեության խնդիրները լուծելուն՝ հաղորդակցվող մարդկանց «սոցիալական փոխազդեցության» պայմաններում*:

Ա.Ն. Լեոնտիևը շեշտում է. «Խիստ ասած՝ խոսքի կիրառությունը, որպես այդպիսին, գոյություն չունի: Ցանկացած գործունեության մեջ կա միայն խոսքի գործածության համակարգ՝ ամբողջությամբ տեսական, մտավոր կամ մասամբ գործնական»:

Ուսուցման այս տեսակի առանձնահատկությունն այն է, որ այն իր նպատակներով ու էությամբ կապված է, առաջին հերթին, խոսքի գործածության առանձին տիպի հետ, ուստի դրա լայն կիրառությանը հանդիպում ենք, երբ խոսք է գնում թարգմանություն լսելու մասին: Եվ միայն հաղորդակցական մեթոդով՝ փորձելով ծածկել օտար լեզվի ուսուցումն ամբողջությամբ, ճանաչում ենք այս մեթոդի հիմնական հատկանիշները:

* (I.A. Zimnyaya, G.A. Kitaygorodskaya, A.A. Leontiev)

Ըստ հաղորդակցական մեթոդի հեղինակ Ե. Ի. Պասովի, «Հաղորդակցականությունը ենթադրում է կրթական գործընթացի խոսքի կողմնորոշում, որն այս նպատակին հասնելու միջոցը լեզվի գործնական կիրառումն է: Գործնական խոսքի կողմնորոշումը ոչ միայն նպատակ է, այլև միջոց, որտեղ երկուսն էլ փոխկապակցված են»:

Մ. Բ. Ռախմանինյան կենտրոնանում է հետեւյալի վրա. «Խոսքի գործընկերությունը մեծապես կախված է ուսուցչի հաղորդակցական վարքից, որը, ուսուցման խոսքի կողմնորոշման տեսանկյունից, նույնպես ներառված ու պայմանավորված է հաղորդակցության ակտիվ բնույթով»: Իրականում, նյութին տիրապետելու փուլերում հենց շփումն է սովորեցվում եւ հաղորդակցվելու ունակության համար հատուկ դեր է խաղում.

- ✓ հաղորդակցության մեջ սեփական ռազմավարական գիծը հետապնդելու կարողությունը.
- ✓ յուրաքանչյուր անգամ նոր, միանգամից մի քանի, գործընկերների հետ հաղորդակցվելու ունակությունը
- ✓ գործընկերների դերերը փոխելը կամ հաղորդակցության հակադարձումը.
- ✓ խոսքի, գործընկերների վարքագծի, նրանց հայտարարությունների, որոշակի իրավիճակի արդյունքների հավանական կանխատեսման ունակությունը:

Ժամանակակից հաղորդակցման մեթոդը օտար լեզուների ուսուցման բազմաթիվ մեթոդների ներդաշնակ համադրություն է, որը, հավանաբար, գտնվում է կրթական տարբեր մեթոդների էվոլյուցիոն բուրգի վերնում:

Ուսուցիչների մեծամասնությունը «հաղորդակցականը» համարում է ամենաարդյունավետը եւ քննադատում ավանդական մեթոդները, որոնք աշխատում են «քերականությունից՝ բառապաշար, ապա անցում դեպի համախմբման վարժություններ» սկզբունքով: Արհեստականորեն ստեղծված վարժությունները լեզու օգտագործող չեն ձեւավորում, եւ նա, ով սովորում է լեզուն այս հատուկ մեթոդով, ավելի հավանական է, որ լռի, քան արտասանի սխալ արտահայտությունը: Իսկ «հաղորդակցականությունը», ընդհակառակը, միտված է լեզուն «բացելուն»: Հաղորդակցման մոտեցումը զար-գացնում է բոլոր լեզվական հմտությունները՝ խոսելուց ու գրելուց մինչեւ ընթերցում եւ ունկնդրում: Քերականությունը կարգավորում է լեզվով հաղորդակցության գործընթացը: Մովորողը սկզբում անգիր

արած բառեր, արտահայտություններ, լեզվական բանաձևեր է արտաբերում, եւ միայն դրանից հետո սկսում հասկանալ, թե դրանք ինչ են քերականական իմաստով: Արդյունքում սովորողը սովորում է օտար լեզվով ոչ միայն սահուն, այլեւ ճիշտ խոսել:

Ուսուցիչը նոր բառերի կանոններն ու իմաստները բացատրում է աշակերտին ծանոթ բառապաշարով, քերականական կառուցվածքներով եւ արտահայտություններով, ժեստերի եւ դեմքի արտահայտությունների, գծագրերի եւ տեսողական այլ միջոցների օգնությամբ: Կարող են օգտագործվել նաեւ համակարգիչներ՝ CD-ներով, ինտերնետով, հեռուստահաղորդումներով, ամսագրերով եւ այլն: Այս ամենը նպաստում է ուսումնասիրվող լեզվի երկրի պատմության, մշակույթի, ավանդույթների նկատմամբ ուսանողների հետաքրքրության արթնացմանը:

Օտար լեզուների դասերին ուսուցիչը ստեղծում է իրավիճակներ, երբ աշակերտները զույգերով, խմբերով շփվում են միմյանց հետ: Սա դասը դարձնում է ավելի բազմազան: Աշխատելով խմբով՝ սովորողները ցույց են տալիս բանավոր անկախություն: Նրանք կարող են օգնել միմյանց, հաջողությամբ ուղղել գրուցակիցների արտահայտությունները:

Դասարանում ուսուցիչը ստանձնում է հաղորդակցության կազմակերպչի գործառույթները, տալիս առաջատար հարցեր, ուշադրություն է հրավիրում մասնակիցների օրիգինալ կարծիքների վրա, վիճելի հարցերի քննարկման ժամանակ հանդես է գալիս որպես արբիտր:

Հաղորդակցության տարբերությունն այն է, որ տեքստեր եւ երկխոսություններ ուսուցանելու փոխարեն, որոնք հատուկ հարմարեցված են ակտիվ բառապաշարին եւ ուսումնասիրված քերականությանը, որպես հիմնական տեխնիկա օգտագործում է իրական իրավիճակների իմիտացիա, որոնք խաղարկվում են դասարանում՝ սովորողներին ոգևորելու, խոսքի առավելագույն մոտիվացիա խթանելու համար: Այսպիսով, դասագրքից անվերջ ծամելու. «Իմ անունը Արմեն է: Ես ապրում եմ Գյումրիում: Ես դպրոցական եմ» եւ այլնի փոխարեն՝ «Ծանոթություն» թեման ուսումնասիրող սովորողները իրականում սկսում են ակտիվորեն ծանոթանալ եւ քննարկել իրենց հետաքրքրող հարցերը:

Նրանք հիմնականում քննարկում են թեմաներ, որոնց հետ իրենք քաջածանոթ են իրենց մայրենի լեզվով: Դա հնարավորություն է տալիս կենտրոնանալ հատկապես հաղորդակցման հմտությունների զարգացման վրա, այսինքն՝ լեզուն ինքնաբուխ օգտագործելու ունակության վրա: Նախընտրելի է, որ թեմաները «եռան»՝ կապված կամ սովորողի կյանքի, կամ ժամանակակից կյանքի բոլոր ասպեկտների հետ, որոնք հետաքրքրում են բոլորին (էկոլոգիա, քաղաքականություն, երաժշտություն, կրթություն եւ այլն): Արեւմտյան դասագրքերում դժվար թե գտնենք այնպիսի թեմաներ, ինչպիսիք են Շեքսպիրի կենսագրությունը կամ միջուկային ֆիզիկայի նվաճումները: Միայն ավելի բարձր մակարդակներում են ներդրվում «գիրք» եւ «գիտական» ոճերը:

Ի տարբերություն կրկնության եւ անգիրի վրա հիմնված տեսալեզու եւ այլ մեթոդների, հաղորդակցականը վարժություններ է դնում «բաց ավարտով»: Սովորողներն իրենք էլ չգիտեն, թե դասարանում իրենց գործունեությունը ինչի կհանգեցնի, ամեն ինչ կախված կլինի արձագանքներից ու պատասխաններից: Ամեն օր նոր իրավիճակներ են օգտագործվում: Այսպես պահպանվում է աշակերտների հետաքրքրությունը դասերի նկատմամբ: Ի վերջո, բոլորն էլ ցանկանում են՝ իմաստալից շփվել՝ բովանդակալից թեմաներով:

Դասարանում ժամանակի մեծ մասը խոսվում է (թեեւ կարդալուն ու գրելուն էլ է ուշադրություն դարձվում). ուսուցիչները քիչ խոսում, ավելի շատ լսում են՝ միայն ուղղորդելով աշակերտների գործունեությունը: Նրանք սահմանում են վարժությունը, ապա, աշակերտների հետ «գրուցելով», մարում է հետին պլան ու հանդես գալիս որպես դիտորդ/մրցավար՝ ջանալով օգտագործել բացառապես ուսումնասիրված լեզուն:

Օտար լեզվով խոսելու ուսուցման հաղորդակցական մեթոդի հետ կապված ամբողջ վերը նշվածը թույլ է տալիս պնդել, որ այս դեպքում, ուսուցման առարկան օտար լեզվով խոսքի կիրառությունն է: Այս մեթոդով հստակ խոսվում է խոսքի հմտությունների ընտրության մասին, եւ առաջարկվում վարժություններ՝ դրանց հաջորդական ձեւավորման համար: Այս ամենը հաստատում է խոսքի ուսուցման

Ե.Ի.Պասովի հաղորդակցական մեթոդով օտար լեզուների ուսուցման կենսականությունը:

Ասվածի հիման վրա առանձնացնենք օտար լեզուների ուսուցման հաղորդակցական մեթոդի դրական կողմերը.

1. միայն հաղորդակցական մեթոդի մեջ ենք գտնում օտար լեզվի ուսուցման գործառնական հիմնական առանձնահատկությունը, որն իր նպատակով ու ելությամբ կապված է ընթերցանության, լսողության, թարգմանության եւ այլնի ուսուցման հետ:

2. Գործնական խոսքի կողմնորոշումը ոչ միայն նպատակ է, այլեւ միջոց, որտեղ երկուսն էլ փոխկապակցված են:

3. Ժամանակակից հաղորդակցման մեթոդը օտար լեզուների ուսուցման բազմաթիվ մեթոդների ներդաշնակ համադրություն է, որը, հավանաբար, գտնվում է կրթական տարբեր մեթոդների էվոլյուցիոն բուրգի գագաթին:

4. Հաղորդակցական ուսուցման մեթոդի կիրառումը վերացնում է լեզվական արգելքը:

5. Քերականությունը յուրացվում է հաղորդակցության գործընթացում. սովորողը սկզբում՝ անգիր բառեր, արտահայտություններ, լեզվական բանաձևեր է կիրառում, եւ միայն դրանից հետո սկսում է հասկանալ, թե դրանք ինչ են՝ քերականական իմաստով: Նպատակը՝ օտար լեզվով ոչ միայն սահուն, այլեւ ճիշտ խոսել սովորեցնելն է:

6. Ուսուցման գործընթացում նաեւ օժանդակ միջոցների կիրառումը:

7. Ի տարբերություն կրկնության եւ անգիրի վրա հիմնված աուդիոլինգալ ու այլ մեթոդների, հաղորդակցականը «բաց ավարտով, կենդանի» վարժություններ է դնում:

Հաղորդակցման մեթոդը չի ենթադրում խոսքի գերակայություն՝ գրելու/լսելու/կարդալու/բառապաշարի առաջնահերթության նկատմամբ:

5) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՄԵԹՈՂԱԲԱՆԱԿԱՆ ՄԿԶՐՈՒՆՔՆԵՐԸ

Հաղորդակցման մեթոդը հիմնված է հետեւյալ մեթոդաբանական սկզբունքների վրա.

1. Ուսուցման խոսքի կողմնորոշում, այսինքն՝ խոսքի գործունեությունը ոչ միայն ուսուցման միջոց է, այլեւ դրա նպատակը:

ա) ուսուցչի հաղորդակցական վարքագիծը, որը աշակերտներին ներգրավում է ընդհանուր գործունեության մեջ եւ դրանով իսկ ազդում հաղորդակցության գործընթացի վրա.

բ) վարժությունների օգտագործումը, որոնք առավելագույնս վերստեղծում են հաղորդակցության իրավիճակները,

գ) սովորողների կամավոր ուշադրության կողմնորոշումը խոսքի նպատակին եւ բովանդակությանը եւ, ավելի փոքր չափով, դրա ձեւին:

2. Հաշվի առնելով սովորողի անհատական հոգեբանական բնութագրերը՝ նրա անձնական ասպեկտի առաջատար դերով.

ա) լեզուն յուրացնելու ունակություն (հիշողության տեսակ, հնչյունական լսողության մակարդակ, ընդհանրացնելու ունակություն եւ այլն);

բ) որոշակի տեսակի գործունեության իրականացման ունակություն, այսինքն՝ սովորելու հմտություններ (հմտությունների ավելի բարձր մակարդակը ապահովում է գործունեությանը ակտիվորեն ներգրավվելու ավելի մեծ պատրաստականություն);

գ) անձնական ունեցվածքը՝ ըստ հետաքրքրությունների, աշխարհայացքի, թիմում՝ սովորողների դիրքի.

դ) ընդհանուր մտավոր ունակություններ (ժառանգական և ձեռք բերված).

ե) տեղեկատվության (տեսողական, լսողական, շարժիչ) հավաքման ժամանակ նրա բնորոշ նախասիրությունները.

զ) ուղեղային կիսագնդերի գերիշխող բնույթը (ձախը՝ վերլուծելու միտում, աջը՝ սինթեզման միտում).

է) շրջակա միջավայրի նկատմամբ զգայունություն (աղմուկ, լույս, ուսումնական պայմանների հարմարավետություն).

ը) աֆեկտիվ տեսակը կրթական գործընթացում (անհանգստություն, հանդուրժողականություն):

Հաղորդակցական մեթոդի համար ուսուցման անհատականացումը՝ հիմնվելով աշակերտի անհատական հատկանիշների վրա, դասերի ընթացքում սովորելու եւ աշակերտներին ակտիվացնելու մոտիվացիա ստեղծելու հիմնական միջոցն է:

3. Խոսքի մտածողության գործունեություն՝ որպես սովորողների անընդհատ ներգրավում հաղորդակցության գործընթացում ուղղակի (բանավոր) կամ միջնորդավորված (մտավոր) ձեւով:

4. Բոլոր մակարդակներում ուսումնական նյութի ընտրության եւ ներկայացման ֆունկցիոնալ մոտեցում՝ բառաբանական, քերականական, իրավիճակային, թեմատիկ: Սա նշանակում է, որ կրթական գործունեության ընթացքում լեզվի ցանկացած միավորի տրվում է խոսքի որոշակի գործառույթ:

Ավանդական ուսուցման անբարենպաստությունը բառերի եւ քերականական կանոնների անգիր է՝ խոսքի գործառույթներից անջատ: Այս առումով, հայտարարության բովանդակությունը որոշում է լեզվական նյութի ներկայացման բնույթը:

5. Ուսուցման գործընթացի իրավիճակային բնույթը՝ դիտարկված ինչպես խոսքի խթանման մեթոդ, այնպես էլ որպես խոսքի հմտությունների զարգացման պայման:

6. Խնդիրը՝ որպես ուսումնական նյութի կազմակերպման ու ներկայացման եղանակ: Այս սկզբունքի համաձայն, ուսումնական նյութը պետք է հետաքրքրի սովորողներին՝ իրենց տարիքին համապատասխան, եւ հիմք հանդիսանա խոսքի մտածողության խնդիրների լուծման համար՝ ներգրավելով սովորողներին տեքստերի բովանդակության ու հաղորդակցության խնդիրների քննարկման մեջ:

6) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՄԵԹՈԴԻ ՀԱՅԵՑԱԿԱՐԳԱՅԻՆ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐՆ՝

ըստ Ե. Ի. Պասովի.

1. Օտար լեզուն, ի տարբերություն դպրոցական այլ առարկաների, դասավանդման միաժամանակ եւ՝ նպատակ է, եւ՝ միջոց:

2. Լեզուն հաղորդակցության, նույնականացման միջոց է. սոցիալականացում եւ սովորողների ծանոթացում թիրախ լեզվի երկրի մշակութային արժեքներին:

3. Օտար լեզվի տիրապետումը տարբերվում է մայրենիին տիրապետելուց. Յուրացման ուղիներ.

Տեղեկատվության խտությունը՝ հաղորդակցության մեջ.

Լեզվի ներառումը առարկայական-հաղորդակցական գործունեության մեջ.

Իրականացված գործառույթների շարք.

Հարաբերակցությունը երեխայի խոսքի զարգացման զգայուն շրջանի հետ:

§ 2. ԴՊՐՈՑՈՒՄ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ ՍՈՎՈՐԵԼՈՒ ՆՊԱՏԱԿԱԿԵՏԵՐԸ.

Հաղորդակցական իրավասության զարգացում՝ դրա բաղադրիչների ընդհանուր տեսքով.

- **խոսքի իրավասություն.** հաղորդակցման հմտությունների զարգացում խոսքի գործունեության չորս տեսակներում (կարդալ, լսել, խոսել և գրել).

- **լեզվի իմացություն.** լեզվական միջոցների (հնչյունաբանական, ուղղագրական, բառաբանական, քերականական) տիրապետում՝ հաղորդակցության թեմաներին և իրավիճակներին համապատասխան. նպատակային լեզվի լեզվական երևույթների, մայրենի և օտար լեզուների արտահայտման տարբեր եղանակների մասին գիտելիքների յուրացում.

- **սոցիոմշակութային.** Հիմնական և ավագ դպրոցներում այս իրավասության ձեռավորումն ու կատարելագործումն ուղղված է.

- Թիրախային լեզվի երկրներում մարդկանց կյանքի սոցիալ-մշակութային կողմերում կողմնորոշվելու ունակության զարգացմանը.
- Հաղորդակցության ձախողման իրավիճակներից ելքեր փնտրելու հմտությունների և կարողությունների ձեռավորմանը.
- Օտարալեզու միջավայրում հաղորդակցման վարքագծային հարմարվողականության ձեռավորմանը.
- Թիրախային լեզուների երկրներում քաղաքավարության ավանդական կանոններին հետեւելու անհրաժեշտության գիտակցմանը՝ հարգանք ցուցաբերելով այլ մշակութային համայնքի ներկայացուցիչների ավանդույթների, ծեսերի և ապրելակերպի նկատմամբ.
- օտար մշակութային/օտարալեզու միջավայրում հայրենի մշակույթին տիրապետելուն:

- **փոխհատուցման իրավասություն.** տեղեկույթ փոխանակելիս՝ լեզվական միջոցների անբավարարության պայմաններում իրավիճակից դուրս գալու հմտությունների զարգացում.

- **կրթական և ճանաչողական կարողություններ.** ընդհանուր և հատուկ կրթական հմտությունների, գործունեության համընդհանուր մեթոդների զարգացում, մշակույթների լեզուների անկախ ուսումնասիրման առկա մեթոդների, այդ թվում՝ տեղեկատվական նոր տեխնոլոգիաների կիրառման ծանոթություն:

Օտար լեզվի կրթական ներուժի գիտակցման միջոցով տեղի է ունենում սովորողների անձի զարգացում՝ բազմամշակույթ աշխարհում համաշխարհայնացման համատեքստում հաղորդակցության, ճանաչողության, ինքնիրացման եւ սոցիալական հարմարվողականության ձեւավորում:

§ 3. ԱՅԼԸՆՏՐԱՆՔԱՅԻՆ ՄԵԹՈԴՆԵՐ

1. Դոզմա, մոտեցում, որը մերժում է դասագրքերի օգտագործումը եւ որի մեջ սովորելու հիմնական ռեսուրսը հենց սովորողների շփումն է, իրենց հետ բերած իրերն ու միջավայրը:

2. Բառաբանական մոտեցում, որում բառապաշարը համարվում է առաջնային ասպեկտ, մինչդեռ քերականությունը երկրորդական է:

3. Ընդհանուր ֆիզիկական արձագանքման մեթոդը հիմնված է այն փաստի վրա, որ խոսքի եւ համապատասխան գործողության միջեւ հարաբերություն կա:

4. Սուզետոպեդիա մեթոդը հիմնված է երաժշտության օգտագործման վրա՝ նոր նյութի յուրացման համար անհրաժեշտ հանգստության եւ հանգստության հասնելու համար եւ կարծում է, որ ուսուցիչը դասավանդման կենտրոնական գործիչն է, տեղեկատվության հիմնական աղբյուրը:

5. Լուռ մեթոդը ներառում է տարբեր երկարությունների գունավոր ձողերի օգտագործումը՝ նոր լեզվական նյութ ներմուծելու համար, ուսուցիչը և աշակերտները համարում են երկու համագործակցող կողմեր և խթանում սովորողներին՝ փորձարկել և ձևակերպել վարկածներ լեզվական համակարգի վերաբերյալ:

§ 4. ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ ՄՈՏԵՑՈՒՄ

Հաղորդակցական մոտեցումն ենթադրում է, սովորողի հետ, ճիշտ հաղորդակցության միջոցով, բացատրել լեզվի վերը նշված բոլոր ասպեկտները: Օրինակ՝ անհրաժեշտ է բացատրել Present Perfect-ը: Սովորողին այս ժամանակի գործառության մասին հայերեն ասելու փոխարեն, դասը կառուցենք այնպես, որ նա ինքն էլ համատեքստից սկսի հասկանալ այս շինարարության կիրառման շրջանակը (!): Համատեքստը կառուցելու միջոցը կարող է լինել այն ամենը, ինչ ուսուցիչը կընտրի այս դասի համար՝ գրել, լսել, կարդալ: Եվ, ամեն դեպքում՝ խոսակցությունը: Այսուհանդերձ՝ հաղորդակցման մեթոդը խոսակցություն չէ տվյալ թեմայի շուրջ, այլ *համակարգային մոտեցում*: Իսկ հաղորդակցման տեխնիկան էլ, սովորաբար,

կիրառվում է բնագոյաբար, քանզի մարդը, խանութ մտնելիս, չի կարողանա հաց գնել՝ ունենալով *նախանձելի բռնապաշար*:

1) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՄԱՆ ՄՈՏԵՑՄԱՆ ՆՊԱՏԱԿԸ

Դպրոցականների ունակությունն ու իրական պատրաստակամությունն է՝ օտարալեզու հաղորդակցություն իրականացնելու եւ օտար լեզվի մայրենի խոսողների հետ փոխըմբռնման հասնելու համար: Նոր չափանիշով երեխաներին սովորեցնել սովորեցնելն է, ինքնագարգացման ու շարունակական կրթության պատրաստակամության ձեւավորումը, կրթական համակարգում սովորողների զարգացման սոցիալական միջավայրի նախագծումն ու կառուցումը, սովորողների ակտիվ կրթական եւ ճանաչողական գործունեությունը, կրթական գործընթացի կառուցումը՝ հաշվի առնելով սովորողների անհատական տարիքը, հոգեբանական ու ֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:

2) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԹԵՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Լիարժեք հաղորդակցության հիմնական թերությունն այն է, որ այս տեխնիկայով սովորողները հաճախ ամաչկոտ են կամ, պարզապես, չգիտեն, թե ինչպես պետք է իրենց սեփականը տալ օտար լեզվով:

Մեծ թվով սովորողներ, ովքեր ինքնուրույն ճանաչել են անգլերենի ուսուցման հաղորդակցական մեթոդը, չեն կարող բացատրվել միայն ուսուցչի վատ կամ մեթոդի ինքնին սխալ լինելով: Նույնիսկ փորձառու ուսուցիչներից հետո, սովորողները դեռ շատ սխալներ են խոսքում թույլ տալիս: Հաղորդակցության լավագույն տեխնիկան սա է: Բայց, նույնիսկ մեկ տարի կամ ավել արտերկրում ապրելով, շատերը դեռ շարունակում են սխալ խոսել: Դրա պատճառն այն է, որ օտարալեզու միջավայրում եւ հաղորդակցական մեթոդով դասերին աշակերտները չեն ընդհատվում, սխալները չի ուղղվում: Օտար երկրում ոչ ոք նրանց չի հետաքրքրում: Իսկ դասարանում ուշադրության կենտրոնում է տիրահոշակ լեզվական խոչընդոտի վերացումը: Մայրենի լեզուն սովորելիս՝ մեծահասակներն անընդհատ ուղղում էին մեր յուրաքանչյուր սխալը եւ ցույց տալիս՝ ինչպես ճիշտ խոսել: Նույնը վերաբերում է օտար լեզվին:

Բացի այդ, կանոնները, որպես այդպիսին, չեն բացատրվում: Տրվում են որոշակի օրինակներ, եւ սովորողը պետք է ինքզինքը եզրակացություններ անի, բացահայտի հարաբերությունների պատճառահետեւանքային համակարգը: Եվ ոչ բոլոր մարդիկ,

ցավոք, ունակ են նման մտավոր սխրանքների: Պատահում է, որ բացատրում ենք մեր մայրենի լեզվով, հարյուր անգամ աշխատում օրինակներով, բայց գալիս են հաջորդ դասին՝ դեռևս «հում»: Երբեմն մեկից ավել դասեր են ծախսվում նյութի ամբողջացման վրա: Եվ հետո, երբ սկզբում այդ կապերը չեն ցուցադրվում, կարո՞ղ են այդպես սովորել լեզուն: Թեև մեզ իսկապես շատ է դուր գալիս հաղորդակցման մեթոդը:

3) ՀԱՂՈՐԴԱԿՑԱԿԱՆ-ՊՐԱԳՄԱՏԻԿ ՄԵԹՈԴ

Այն՝ ինքնին, ներառում է մայրենի լեզվի քերականության բացատրություն. սկզբնական մակարդակով, ենթադրենք՝ թույլ սովորողներին: Սովորողներն էլ տարբեր ընկալունակությամբ են. մեկը կարողանում է համատեքստից դուրս քերականական եզրահանգում անել, մյուսին՝ նախ կանոնն է պետք: Սկզբնական մակարդակներում՝ ամենահեշտ եւ արագ ճանապարհը՝ մայրենիով բացատրություններն են:

Հիմնական կանոնը հետեւյալն է. տեսականորեն, «մաքուր հաղորդակցական մոտեցման» եւ «կանոնների» միջեւ հարաբերությունները որոշվում են հիմնականում այն բանով, թե որքանով է սովորողի մայրենի լեզուն մոտ թիրախային լեզվին (արդյոք այն պատկանում է նույն լեզվական ընտանիքին / լեզվական խմբին եւ այլն, այսինքն՝ լեզվի կառուցվածքի տոկոսային անալոգիաներն ու տարբերությունները): Որքան հեռու է «անջատված» ուսումնասիրվող լեզուն մայրենի լեզվից, այնքան բարձր է հասկանալու համար «կանոնների» մասնաբաժինը: Եվ հակառակը, որքան շատ լինեն լեզվական զուգահեռներ, այնքան բարձր կլինի «հաղորդակցական» մասնաբաժինը եւ ավելի քիչ՝ «կանոններ»: Բայց սա տեսություն է: Անհատական դասերին, առաջնագծում՝ ընկալման առանձնահատկություններն են ու որոշակի անձի ցանկությունները:

Վ Ա Ր Ժ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն Ն Ե Ր . . .

Ուսուցման գործընթացում գրեթե ամեն ինչ կախված է վարժություններից: Վարժությունները, ինչպես արևը մի կաթիլ ջրի մեջ, արտացոլում են ուսուցման ամբողջ հայեցակարգը: Հաղորդակցական ուսուցման մեջ բոլոր վարժությունները պետք է ունենան զրույցի բնույթ, այսինքն, լինեն հաղորդակցման վարժություններ: Հիմնական մասնակիցներն են *ուսուցիչն ու աշակերտը*. Նրանց միջև հարաբերությունները հիմնված են *համագործակցության* և հավասար՝ *խոսքի գործընկերության* վրա:

Խոսքի վարժությունների համար բնորոշ է, նախապես *խոսքի մտածողության առաջադրանք* որոշելը: Դրանք օգտագործվում են տեքստը վերապատմելիս, նկարներ, դեմքեր, առարկաներ նկարագրելիս, որոշ իրադարձություններ մեկնաբանելիս, իրենց իսկ գնահատականն ու վերաբերմունքն արտահայտելով որոշակի փաստի նկատմամբ:

Հաղորդակցական գործունեության եւ հաղորդակցության գործընթացում մարդը լուծում է հաղորդակցական առաջադրանք (ինչպես առարկել ինչ-որ մեկին, ինչպես հաստատել ինչ-որ մեկի գործողությունը): Այստեղ պահանջվում է խոսքի գործողություն: Բայց նման արարք կատարելու համար պետք է մտածել, թե ինչ ասել, ինչպես ներկայացնել այս կամ այն արտահայտությունը, ինչպես արձագանքել եւ արդյոք արժե՞, ընդհանրապես, ասել այս պահին եւ այլն: Նման առաջադրանքը դառնում է արդեն բանավոր եւ ճանաչողական:

Ե. Ի. Պասովը կառուցում է վարժությունների 2 շարք: Կան խոսքի վարժություններ, որոնք հատուկ կազմակերպված են հմտության ձեւավորման համար: Բնութագրվում են բառապաշարային միավորների նույն տիպի կրկնությամբ, ժամանակի անընդհատությամբ: Կան վարժություններ՝ տեքստը վերապատմելու՝ սեփական բառերով, նկարի նկարագրություն, նկարների շարք, դեմքեր, առարկաներ, մեկնաբանություններ: Երկու տեսակի վարժությունների հարաբերակցությունը ընտրվում է անհատապես:

Ուսուցիչները տարբեր կերպ են հասկանում հաղորդունակությունը: Մեկի համար կարելու է առաջադրանքի ինքնուրույն կատարումը, մյուսի համար՝ սովորողի ցանկությունը, կարիքը, հետաքրքրությունը դրա իրականացման նկատմամբ: Նրա

խնդիրները ազդում են զգացմունքների, արժեքների զգացմունքների ոլորտի վրա, եւ դա հենց այն է, ինչ ներառում է մեր հաղորդակցությունը: Հաղորդակցության գործընթացում մարդը ձեւավորում է վարքի մոդելներ եւ ձեւեր, որոնք հետագայում «մտնում» են անձի մեջ: Ձուլվում է միայն այն, ինչ հետաքրքրություն է առաջացնում եւ սեփական վերաբերմունք արտահայտելու անհրաժեշտություն:

Մեթոդի յուրահատկությունը դրսևորվում է լեզվի ուսուցման գործընթացը մերձեցնելու իրական հաղորդակցության գործընթացին (այստեղից էլ՝ մեթոդի անվանումը): Այս հանգամանքը որոշում է հաղորդակցման գործընթացը, որն արտահայտվում է խոսքի թեմաների, մտադրությունների ու հաղորդակցման իրավիճակների մանրակրկիտ ընտրությամբ, որոնք արտացոլում են սովորողների գործնական հետաքրքրություններն ու կարիքները, դասերի ընթացքում ուսուցչի եւ սովորողների հաղորդակցական մոտիվացված վարքագիծը:

Հաղորդակցական մեթոդի շրջանակներում ուսուցման գործընթացում լեզվի եւ մշակույթի փոխազդեցության այս գաղափարը ստացել է հետեւյալ հիմնավորումը. Ցանկացած կրթություն (լեզվին տիրապետելու գործընթացը պետք է դիտարկել ոչ միայն որպես ուսուցման, այլ նաեւ կրթական գործընթաց) հասնում է իր նպատակին միայն այն դեպքում, երբ դրա բովանդակությունը մշակույթն է: Կրթությունը ծառայում է որպես մշակույթի փոխանցման միջոց, իսկ օտարալեզու մշակույթը հաղորդակցական կրթության վերջնական արդյունքն է՝ իր չորս ասպեկտներով. ուսուցողական, ճանաչողական, զարգացնող եւ կրթական:

ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ԱՌԱՋԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Այսպիսով, կարծում ենք, հաղորդակցական մեթոդը կարելի է հաջողված եւ արդյունավետ համարել, քանի որ դասավանդողը հիմնականում հասկանում է սովորողի նպատակները: Եթե դասավանդողը եւ սովորողը նույն լեզվի կրողներն են, ապա առաջինը շատ արագ է նկատում սովորողի բոլոր սխալներն ու վրիպումները, քանի որ իսկույն հասկանում, գիտակցում է, որ դրանք լեզվական ինտերֆերենցիայի հետեւանք են³:

Խոսքի մտածողության առաջադրանքների բաշխումը եւ օգտագործումը ապահովում է հաղորդակցության բոլոր նշանները.

1) ուսուցման մոտիվացիա.	10) հակադրություն;
2) հաղորդակցության մեջ ներառումը.	12) իրավիճակային իրավիճակ.
3) գործունեություն.	13) ֆունկցիոնալությունը.
4) փոխազդեցություն.	14) նպատակասլացություն.
5) իմաստալից լինելը.	15) արտահայտչականություն.
6) անձնական նշանակություն.	16) արտահայտությունների հաղորդակցական արժեքը.
7) խնդրահարույց;	17) խոսքի պրագմատիկա.
8) վարժությունների քանակը.	18) հուզականություն:
9) հաղորդակցական մտածողություն.	

Հետեւաբար, եթե ցանկանում ենք իրականացնել հաղորդակցման իսկապես հաղորդակցական ուսուցում, առաջին հերթին պետք է համոզվենք, որ սովորողներին առաջարկվող խնդիրները, ըստ էության, խոսքի մտածողության առաջադրանքներ են: Հաղորդակցման մեթոդը իր անունն ստացել է Ե. Ի. Պասովի առաջարկից, որը մի շարք հրապարակումներում հիմնավորել է հաղորդակցական լեզվաբանության, գործունեության հոգեբանական տեսության, մշակույթների երկխոսության մեջ անհատականության զարգացման հայեցակարգի վրա հիմնված մեթոդի հայեցակարգը, ըստ որի հաստատվում է. *Օտար լեզվի ուսուցման վերջնական նպատակը միջմշակութային հաղորդակցության գործընթացում օտարալեզու մշակույթի յուրացումն է:*

Մեթոդը սկզբում նախատեսված էր խոսքի ուսուցման համար: Հետագայում դրա կիրառման շրջանակն ընդլայնվեց բոլոր տեսակի բանավոր և գրավոր հաղորդակցությունների վրա, ներառյալ թարգմանության պրակտիկան:

3. Hattum, The Communicative Approach Rethought, 2006:

<https://www.tonvanhattum.com.br/comreth.html>

**ՕԳՏԱԳՈՐԾՎԱԾ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՑԱՆԿ**

1. ՀՀ մասին <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docID=68299>
2. ՀՀ կառավարության 2021թ. փետրվարի 4-ի N 136-Ն որոշմամբ փոփոխված Հանրակրթության պետական չափորոշիչ <https://www.arlis.am/documentview.aspx?docid=149788>
3. Հայաստանի Հանրապետության կրթության բարելավման ծրագրի օտար լեզուներ ուսումնական բնագավառի հանրակրթության առարկայական չափորոշիչների եվ ծրագրերի մշակման հայեցակարգային դրույթները <https://escs.am/files/files/2020-07-17/ef22c151d0a082d22b6ebeb44f5668ee.pdf>
4. Whong, Language Teaching: Linguistic Theory in Practice. Edinburgh University Press, 2011 <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/ijal.12010>
5. Nunan, Language teaching methodology. London: Prentice Hall International, 1991: [https://www.scirp.org/\(S\(i43dyn45teexjx455q1t3d2q\)\)/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1716577](https://www.scirp.org/(S(i43dyn45teexjx455q1t3d2q))/reference/ReferencesPapers.aspx?ReferenceID=1716577)
6. Е.И. Пассов и его коммуникативный метод обучения иностранным языкам https://studwood.net/1691106/pedagogika/passov_kommunikativnyy_metod_obucheniya_inostrannym_yazykam
7. Օտար լեզուները մասնագիտական նպատակների համար <http://publishing.yso.am/files/FLSP-2020.pdf>
8. Флеров О.В. — Интенсификация обучения взрослых иностранному языку (психолого-педагогический и содержательно-методический анализ) // Педагогика и просвещение. – 2018. – № 3. – С. 74 - 86. DOI: 10.7256/2454-0676.2018.3.23147 URL: https://nbpublish.com/library_read_article.php?id=23147
9. Использование элементов интенсивной методики в обучении иностранному языку студентов-лингвистов <http://elar.uspu.ru/bitstream/uspu/2495/1/povr-2015-10-03.pdf>
10. Ո՞րն է հաղորդակցման մեթոդը: Օտար լեզուների ուսուցման հաղորդակցական մեթոդ: Տարածաշրջանային ուսումնասիրությունների եւ լեզվի բնագավառում գիտելիքների համար օգտագործվում են վիկտորինաներ, լոտո, ճանապարհորդություններ, երկրի, քաղաքի լավագույն երթուղու մրցույթներ եւ այլն: https://bolcheknig.ru/hy/religion/chto-takoe-kommunikativnyi-metod-kommunikativnyi-metod-obucheniya/?fbclid=IwAR0kiv3qZxc2ILPvOG1OzVt4ui6faWQyQOtQceZsL-eUJR3_PApQrt_Upzg